

Knut Lundby
knutlundby@icloud.com
12.06.2017

Til Kirkerådet
post.kirkeradet@kirken.no

Høringsuttalelse om nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Jeg viser til Kirkerådets høringsbrev 27.03.2017. Jeg tillater meg å sende inn en egen høringsuttalelse på bakgrunn av mitt arbeid som komitéleder for sakene om kirkens valgeregler i Kirkemøtene 2013 og 2014. Også i tidligere kirkemøter har jeg arbeidet med valgordningene.

Jeg støtter intensjonen høringsnotatet om å forenkle reglene. Samordning av reglene for valg til menighetsråd og bispedømmeråd/Kirkemøtet er en fordel. Mine kommentarer knytter seg til valg av leke medlemmer til bispedømmerådet og Kirkemøtet.

2.1 Direkte valg eller kombinasjonsvalg

Da Kirkemøtet 2013 ga anbefaling til departementet om direkte eller indirekte valg, som forslag til endringer i kirkeloven (KM 04/13), var ikke tiden moden for å velge den ene eller andre valg måte. Det er den nå. De fleste bispedømmeråd ønsket ved kirkevalget i 2015 direkte valg av alle leke. Høringsnotatet gir argumentene for dette. Dette er den valgordning som best samsvarer med forutsetningene i kirkeforliket om videre demokratisering av Den norske kirke. Kirkemøtet bør nå fastsette at det skal være direkte valg av alle leke medlemmer. Dette innebærer også en vesentlig forenkling av valgordningen.

2.2 Flertalls- eller forholdstallsvalg

Det er nå en avklart forutsetning at det skal være mulig å stille lister ved valg av bispedømmeråd/Kirkemøtet, på samme måte som ved valg av menighetsråd.

Dersom ingen stiller liste, må det opprettes en nominasjonskomite og valget må gjennomføres som flertallsvalg mellom de kandidater som nomineres.

Det 'normale' synes imidlertid nå å bli at det stilles lister og at valget derfor skal gjennomføres som forholdstallsvalg (listevalg). Jeg støtter dette. Ved forholdstallsvalg blir ulike grupperinger i kirken representert i forhold til sin oppslutning blant velgerne. Med så mange medlemmer som Den norske kirke har, er det bare lister med tydelig profil og symbolsk markering av denne profilen, som kan kommunisere med medlemmer uten særskilt kjennskap til personer og pågående saker i kirken. Å nå fram til bredden av kirkemedlemmer er nødvendig for å oppnå videre demokratisering av Den norske kirke.

Høringsnotatet framhever problemene ved 'asymmetriske lister', der en bred liste fra en nominasjonskomite stilles ved siden av en eller flere lister fra markerte grupperinger. Kirkevalget 2015 ga denne situasjonen i flere bispedømmer, med uheldige konsekvenser det ikke er nødvendig å utdype her. Problemet bunner i at nominasjonskomitéens liste tar flertallsvalgets forutsetninger med seg inn i et forholdstallsvalg. Siden flertallsvalg bare bør benyttes når det ikke stilles profilerte lister, er det nødvendig å sikre reelt forholdstallsvalg.

Også forslaget om å legge aktivt til rette for listevalg fra et mindretall i kirkemøtekomiteen i 2013 (KM 10/13), undervurderte problemene med asymmetriske lister. Asymmetriske lister skaper uklarhet og MÅ unngås. Da må man lete etter andre løsninger.

Det er nødvendig med to frister i prosessen, som i høringsnotatet kalles intensjonsfrist og listefrist. At en gruppering melder sin intensjon om å stille liste, kan få andre til å forberede det samme. Dette er ønskelig. Altså er det den endelige listefrist som bestemmer hvordan valget vil bli avviklet. Dersom det likevel ikke blir fremmet noen liste, blir det flertallsvalg og en nominasjonskomité må nedsettes. Dersom det fremmes to eller flere lister, blir det forholdstallsvalg og en nominasjonskomité er ikke nødvendig.

Dersom det ved listefristen bare er fremmet én liste, er det nødvendig å søke å mobilisere en annen liste. Dette kan ikke være en bred nominasjonsliste, da dette igjen vil skape asymmetri. Det må finnes en måte å få fram en liste med en annen profil enn den ene som allerede er fremmet. Valgstyret, eller bispedømmerrådet, kan da vurdere om det er mulig å nedsette en listekomité som får i oppdrag å bringe fram en liste med en annen kirkepolitisk profil enn den ene som er innlevert. Dersom dette ikke lykkes, blir det bare den ene listen, og valget gjennomføres som flertallsvalg mellom de kandidatene som står på denne. Prosessen må starte tidlig nok til at det er tid til å gjennomføre hele dette forløpet, om nødvendig. Når kirkedemokratiet vinner erfaring og det blir vanlig å stille lister, blir en slik ekstraløsning neppe aktuell. Men regelverket må ha en åpning for en slik listekomité.

2.4 Personvalgregler

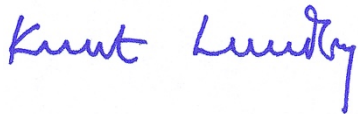
Lister som fremmes av grupperinger i kirken bør få mulighet til å sikre én eller to toppkandidater ved stemmetillegg (forhåndskumulering). Siden det bare skal velges sju leke medlemmer, er det urimelig å gi stemmetillegg til flere enn maksimalt to.

Det bør fortsatt være mulig å gi tilleggsstemmer til inntil tre personer, som nå. Det bør også fortsatt være mulig å overføre navn fra en liste til en annen.

Stryking ble ikke tillatt da Kirkemøtet fastsatte valgreglene i 2014, og det foreslås i høringsnotatet heller ikke å åpne for dette nå, blant annet med begrunnelsen at dette ikke er tillatt i kommune- og fylkestingsvalget. Stortinget vedtok imidlertid 16.05.2017 å be regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre velgernes mulighet til å stryke listekandidater ved fylkestings- og kommunevalget. Argumentasjonen for og imot stryking framgår av www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2016-2017/inns-201617-306s/ Dersom kirkevalget i størst mulig grad skal følge de offentlige valgene samme valgdag, bør man vurdere spørsmålet om stryking på nytt, forutsatt at en slik

lovedring blir vedtatt. Jeg mener imidlertid Kirkemøtets argumenter for *ikke* å tillate strykinger, fortsatt står seg. Å innføre rett til å stryke, vil også komplisere valgoppgjøret.

Størst mulig sammenfall med ordningen ved fylkestingsvalg, tilsier at det i kirkevalget innføres en sperregrense internt på en liste, som anført i høringsnotatet. Dersom det gis åpning for forhåndskumulering på de øverste plassene på listen, bør det imidlertid være mindre aktuelt med slik sperregrense, for å gi velgerne større innflytelse på de plassene på listen som ikke er gitt stemmetillegg.

Knut Lundby